

ਖਰਕਾਰਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 96 ਕਨਾਲ 16 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਇਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1991 ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ 192 ਕਨਾਲ 1 ਮਰੀਆ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 1/2 ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ, ਬਾਰ ਵਿਖੇ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਹੁਣ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ 1/ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ। ਕੁੱਲ 192 ਕਨਾਲ 1 ਮਰੀਆ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ 2 ਹਿੱਸਾ, ਆਰਡਰ 21 ਨਿਯਮ 35 (2), ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(20) ਅਥਾਰਟੀ AIR 1971 SC, 2324 (supra), ਮੁਦਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 2 ਮਈ, 1998 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

(21) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 2 ਮਈ, 1998 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਟੀ.ਐਚ.ਬੀ ਚਲਾਪਤੀ ਜੇ

ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

CRL. 1999 ਦਾ ਐਮ. ਨੰਬਰ 11136-ਐਮ

9 ਮਈ, 2000

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - Art. 14 ਅਤੇ 15(1)-ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 — ਐੱਸ. 302—ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ ਸੈਨੂਅਲ—ਪੈਰਾ 576(1) —

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ—ਪੈਰਾ 576-ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਬੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 302 IPC ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦੀ-ਪੈਰਾ 576-A ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਉੱਤਮ ਮੋਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦਾ - ਅਜਿਹਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਸੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 576-ਏ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 15 (1) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 5 ਅਤੇ 6)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਕਾਤਲ ਕਾਤਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਤਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ ਸੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 576-ਏ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦਾ ਜਨਮ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ। ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਆਦੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਚੇ ਢੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ, ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਣਗੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਭਾਵੇਂ ਗਰੀਬ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਮੀਰ, ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

(ਪਰਾ ੮)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਏ', 'ਬੀ' ਅਤੇ 'ਬੀ' ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'ਸੀ'. ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਸੈਨੂਅਲ ਦਾ ਪੈਰਾ 576-ਏ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਯਾਫਤਾ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਚੇ ਢੰਗ ਦੇ ਆਦੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਸੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 576-ਏ ਨੂੰ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੱਸਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

(ਪਰਾ 13)

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਲੋਂ ਏ.ਐਸ.ਤ੍ਰੀਖਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਲਜੀਤ ਖੁੱਲਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰ

ਜੀ.ਐਸ.ਗਿੱਲ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਡੀ.ਏ.ਜੀ

ਨਿਰਣਾ

ਟੀ.ਐਚ.ਬੀ. ਚਲਾਪਤੀ, ਜੇ

(1) ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਵਿਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ। 1999 ਦਾ ਨੰਬਰ 11136-ਐਮ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕੈਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ। ਨੰਬਰ 32919-ਐਮ ਆਫ 1999 ਨੂੰ 4 ਸਤੰਬਰ, 1989 ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 1999 ਦਾ ਨੰਬਰ 30288-M ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਸੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 576-ਏ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ' ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(3) ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਸੈਨੂਅਲ ਦਾ ਪੈਰਾ 5[^]76-ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

576 ਏ

- (a) ਚੰਗੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਗੈਰ-ਆਦੀ ਕੈਦੀ.
- (b) ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਦੁਆਰਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਢੰਗ ਦੇ ਆਦੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ
- (c) ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ -
 - (i) ਬੇਰਹਿਮੀ, ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਲਾਲਚ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ;
 - (ii) ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਿੰਸਾ;

(iii) ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ;

(iv) ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਿਸਫੋਟਕਾਂ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ।

(v) ਇਹਨਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ।

(2) ਕਲਾਸ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੈਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਆਦਤ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਢੰਗ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਦੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੈਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਏ' ਅਤੇ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਏ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਬੀ' ਅਤੇ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਏ' ਅਤੇ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਵਧੀਆ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 14 'ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਬਰਾਬਰੀ' ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 'ਬਰਾਬਰੀ' ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੀਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 15(1) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ, ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ, ਨਿਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(6) ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 15(1) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਾਜਬ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਗਨਨਾਥ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼

ਸਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ।

(7) ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਨਰਸਿੰਗਾ ਰਾਓ (3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਛੱਡੇ ਗਏ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਜਬ

(1) 1955(2) S.C.C. 531

(2) A.I.R. 1961 S.C. 1245

ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(8) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 15 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਲੂਕ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਏ', ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਸੀ' ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਾਜਬ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਕਾਤਲ ਕਾਤਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਤਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 576-ਏ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਕਨੂੰਨ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦਾ ਜਨਮ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ। ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਆਦੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਚੇ ਢੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ, ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਣਗੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਭਾਵੇਂ ਗਰੀਬ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਮੀਰ, ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

(9) ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਕਮੇਟੀ 1957-59 ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ/ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਟਰੈਕਟ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ।

"65. ਅਸੀਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

ਵੰਡ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬੇਲੋੜੀ ਤੰਗੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ A ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ B. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦਾ ਵਿਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਯੋਜਨ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੰਡ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(10) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਸਟਿਸ ਮੁੱਲਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 1980-83 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਏਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਜਾਂ I, II, III ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕੋਠੜੀ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਾਂ

ਡਾਰਸਿਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਆਦਿ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰਤਾ।

(11) ਰਾਕੇਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਐਲ. ਵਿਗ (4) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੁਝ ਕੁ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਈ. ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਨ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ. ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ:-

"ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਛੂਟ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ 'ਬੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਮਰ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? 'ਬੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਲੁਟੇਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੁੱਟਮਾਰ ਕਰਕੇ ਅਮੀਰ ਹਨ ਅਤੇ 'ਸੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਬੇਨਾਮ ਛੋਟੇ ਆਦਮੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਮ ਭਾਰਤੀ ਹਨ। ਜੇ ਇਸ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਦਮ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਪਟਾ 9)

"17. ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ 'ਬੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਣਗੌਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ 'ਸ਼੍ਰੇਣੀ' ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਮੀਰ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐਸੋ-ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੀਚ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰੀਚਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਜ਼ੋਰ 3 ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) (ਪੈਰਾ i7 ਪੀ 1772)।

(12) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ "ਨਿਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅਵਸਰ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ" ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਫਲਸਫ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪਰਾਧ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਜੋ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ 'ਬੀ' ਅਤੇ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ.

(13) ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਚਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਏ' 'ਬੀ' ਅਤੇ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਪੈਰਾ 576-ਏ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਯਾਫ਼ਤਾ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਰਥਾਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਤਮ ਢੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੈਰਾ 576-ਏ ਨੂੰ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

(14) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਵੀ.ਐਮ.ਜੈਨ ਜੇ.

ਮੈਸਰਜ਼ ਸਰਜ ਪੇਪਰ ਪੈਕ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸ਼ਿਅਮ ਸੁੰਦਰ, - ਜਵਾਬਦਾਰ

CRNo. 1999 ਦਾ 4201

12 ਜੁਲਾਈ, 2000

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 — O.XV Rl. 5—ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਕਿਰਾਇਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ-ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਾਅ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ--ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਗਈ-ਸਿਰਫ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਕਾਇਆ ਮਾਸਿਕ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਕਿਰਾਇਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਬਕਾਇਆ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਕਿਰਾਇਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ